

Dzērves uz lauka arī ir lauksaimniecība

Edgars Sauka

Saule jau mēklē naktsmājas un lēnām tuvojas pie horizonta vidošajām koku galotnēm. Bariņš cilvēku ar binokļiem un teleskopiem nenolaiž skatienus no puskilometru tālās purvainās pļavas ezera krastā. Visi klusē, neskan ne vārda, gaisā virto gaidu uztraukums. Nav, nekā vēl nav. Mēness sāk spīdināt sānus, kad izdzird gaidītās trompetēm līdzīgās skaņas. Beidzot viņas ir klāt – kāsis pēc kāša dzērves līdz ar pēdējiem saules stariem no visām debespusēm laižas uz naktsguļu pļavā, pret kuru paverst mūsu ar spēcīgiem optikas instrumentiem bruņotie skatieni.

Lai gan ievada rindas drīzāk būtu piemērotas vides tematikai paredzētajās lapās, ar lauksaimniecību un zemniekiem šim stāstam ir visciešākais sakars. Dzērves uz naktsguļu purvainajā pļavā nelaižas tepat kaut kur Latvijā, bet gan otrā Baltijas jūras krastā – Zviedrijas vidienē, Svartadalenas ielejā. Vien kāšu vērotāji esam no Latvijas. Mūsu ir vairāki desmiti – pārstāvji no pašvaldībām, kuru teritorijās ir regulāri apmērojošās palieņu pļavas, zemnieki, kuru īpašumā tās atrodas, Latvijas Dabas fonda pārstāvji un daži žurnālisti no reģionu un nacionālajiem izdevumiem.

Svartadalena jeb Melnās upes ie-

Zviedru zemnieki (līdzīgi kā Latvijā) izmanto lauksaimniecības konsultantu padomus. Melnās upes ielejā viens no tiem ir Olafs Johansons (no labās). Viņš uzsver, ka palieņu pļavas var būt lielisks peļņas avots zemniekiem arī tad, ja tās neapstāj ar graudaugiem. Regulāra to nopļaušana un noganīšana ļauj tur apmesties daudzām putnu sugām, kas citviet Eiropā kļuvis par retumu.

leja ir nepilns divdesmit kilometrus plata un ap četrdesmit kilometru gara teritorija Zviedrijas vidusdaļā un ietilpst Vastmanlandes lēnē. Ieleja ir senas vēstures bagāta, jo cilvēki to apdzīvojuši vairākus tūkstošus gadu. Tur saglabāties mūsdienu civilizācijas daudz neietekmēts dzīvesveids un, galvenais, Eiropas mērogiem labi saglabātas dabas bagātības. Tradicionāli Svartadalena bijis lauksaimniecības novads, kurā joprojām ir lielas mežu platības ar plašiem graudaugu laukiem, liellopu fer-

mām un atklātām palieņu teritorijām Svartas (Melnās) upes krastos. Pēdējās desmitgades laikā šis reģions tapis arī par vienu no vietām Zviedrijā, kur cauru gadu dodas putnu vērotāji no daudzām Eiropas valstīm. Īpaši tādām, kur intensīvā lauksaimniecība pārveidojusi vidi tiklīdz, ka parastais lauku zvīrbulis kļuvis par lielu retumu. Par dzīvēm, zosim un brīdējputniem pat nerunājot. Tāda ir maksa par aizvien lielākiem lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas apjomiem.

Augusta beigās esam zemnieku saimniecībā pie Flaksjona ezera. Tur (vietā, ko sauc par Nasklipāna) saimnieko Marija un Peters. Viņi ir pusmūža pāris, kam bērni aizkūlušies uz pilsētām citas dzīves meklējumos. Ar lauksaimnieciskās produkcijas lierražošanu viņi vairs nenodarbojas. Palicis vien neliels govju un aitu pulks, kam ganības ierīkotas saim-

Vēl brīdis, un purvainajā pļavā uz naktsguļu salaidīsies simtiem dzērviu. Padienu tiem barojas nokultās labības laukos.

niecībai piederošajās, laiku pa laikam apmērojošās palienēs. Īstais bizness ir «birdwatching» jeb putnu vērošana. Pareizāk būtu teikt – abi zviedru pensionāri savās mājās ierīkojuši nelielu viesu namu, kurā lielāko daļu gadu uztur putnu vērotājus no Lielbritānijas, Vācijas, Dānijas un Nīderlandes. Šajās valstīs, kā jau minēts, zeme, kas piemērota lauksaimniecībai, ir «likta lietā» un piedzīvota ar ķīmiju, lai panāktu lielāku ražību. Savukārt daudzviet Zviedrijā ar daļu ES, valsts, pašvaldību un galvenokārt pašu zemnieku uzņēmību dabas vērotāji saņem to, ko zaudējuši savās zemēs.

Viesiem ierīkotas vairākas istabiņas bez īpaša šika, bet ar labierīcībām, tiek piedāvāta izsalkumu remdējoša saimnieces gatavota maltīte. Galvenais – ir iespēja vērot putnus pavasara un rudens migrācijas laikā, tuvējos mežos ligzdojošās vairāku sugu pūces, ērgļus un citus spārmotos lidonius. Sākot no augusta beigām, veselu mēnesi uz milzīgas, pie mājas izvietotas granīta plāksnes putnu vērotāji, bruņojušies binokļiem un teleskopiem, pēta, kā uz naktsguļu ierodas un iekārtojas dzērves. Pa dienu viņi automašīnās izkļūst pa plašo ieleju, meklējot, kur tās barojas nopļautās labības laukos. Ja garkakles saposta vēl nenokultos sējumus, zemniekiem to kompensē.

Putnu vērotāji saimniecības var sameklēt, palīdzot vietējam tūrisma informācijas centram, ko ierīkojusi pašvaldība un kurā strādā viens algots darbinieks. Tomēr lauvastiesas interesentu ierodas ar savu mitnes zemju specializēto tūrisma firmu starpniecību. Visas viesu mājas, kas ko piedāvā dabas mīļotājiem, ir to datu bāzē, un tūristu operatori paši organizē cie-

miņu plūsmu. Saimniekiem atliek uzturēt kārtībā naktsmitnes, vērošanas vietas un dabas takas.

Ekoloģiskā saimniekošana – ES un valsts aprūpē

Daudz kas izveidots un tiek uzturēts kārtībā ar ES, Zviedrijas valdības un pašvaldību atvēlētiem līdzekļiem. Zviedru lauksaimnieki, kuru īpašumā ir palieņu pļavas, saņem maksājumus par to atbrīvošanu no krūmiem, regulāru zāles nopļaušanu vai noganīšanu ar liellopiem vai aītām.

Pēdējos gados īpaši izdevopus, kas ganās savā vaļā pļavā, netiek piebaroti ar speciāliem augšanas hormoniem bagātinātu barību. Mūsu grupa apmeklēja kādu pienu un gaļas ražošanas saimniecību, kurā 220 hektāros saimnieks (starp citu, vecumā nedaudz virs trīsdesmit gadiem) tur ap divsimt govju. Tās brīvi ganās iežogotās palienes pļavās. Ziemai sienu saimnieks sagādā, daļu nopērk. Uz slaukšanu divas reizes dienā piena devējas fermā ierodas pašas. Procedūra pilnībā automatizēta ar speciālu robotizētu agrogāta palīdzību. Ja kāda govs neatnāk uz slaukšanu, par to ziņo datorizētā uzskaites sistēma, jo visi dzīvnieki aprīkoti ar elektroniskiem čipiem. Piena iepirkuma cena – vidēji 21 santims litrā. Savukārt šādi turēti liellopu gaļas cena ir ievērojami augstāka par vidējo.

Atbalstīt savējos – tas ir patriotiski

Veikalu plauktos zemnieku audzēto lopu gaļa nemēdz iegult un ir ļoti pieprasīta. Pirmkārt, tāpēc, ka ir no bioloģiskās saimniecības. Otrkārt, pozitīvā reklāma nodrošinājusi, ka, iegādājoties šādu produkciju, pircējam ir apziņa, ka tiek atbalstītas tra-

dicio Katr vietē pusē part ta ve prod zuda At vasp prod tūks lākā tur i drik

gara nus, zi u bez l vērt bau no t

Uzi Jā stās bas, tālā jām sain atte Kop nais piep prox nes Zvie ra - var tūri N jas mu ša l zeli liet

Jaunieši, Uzdrīksties!

Nāc, atrod draugus, organizē un realizē savas idejas! Jauna jauniešu organizācija Jelgavā jaunajiem «Audeamus» tevi aicinā pievienoties savu biedru pulkam

Mūsu prioritātes ir meklēt iespējas tavu ideju realizācijai, vest tevi pasaulē satikties un mācīties, kopīgi meklēt atbildes uz taviem jautājumiem un būt kopā, iedrošinot vietē darboties.

Jauniešu neformālās izglītības un resursu centrs «Audeamus». Biroja adrese: Jelgavas Valsts ģimnāzija, Māteņa iela 44, 1. kab., tel: 26527788 (Inga), 3007759.

SIA Abonēšanas centrs Diena aicina darbā: KLIENTU SERVISA OPERATORU (- I) UZ KAMPAŅAS LAIKU JELGAVĀ

Pienākumi:

- klientu konsultēšana abonēšanā;
- preses izdevumu abonementu noformēšana, ievadīšana datu bāzē;
- abonementu ierosinājumu un reklamāciju pieņemšana.

Prasības:

- teicamas latviešu un vēlams arī krievu valodas zināšanas;
- teicamas saskarsmes spējas;
- precizitāte;
- vēlma pieredze Klientu apkalpošanā.

Piedāvājam:

- interesantu un atbildīgu darbu;
- profesionālās pilnveides un apmācības iespējas.

Pieteikums un CV sūtīt:

SIA Abonēšanas centrs Diena ar norādi Konkurs - Klientu servisa operators līdz 15. septembrim.

Mūsu adrese: Mūkusalas iela 15a, Rīga, LV-1004
vai e-pasta adrese: acd_personals@diena.lv

Atvainojamies klubam «Baltais Drakons» par 1. septembrī nepareizi publicēto nosaukumu.

Sergejs Stojarovs

aicina uz karatē nodarbinātību klubā «Baltais Drakons».

Pirmā tikšanās notiks pirmdien 10. septembrī plkst. 19.

2. pamatskola Samas ielā 2. Tālrunis 29238850.

Autoskola «Fortūna»

- A, B, C, D, E, kategorijas;
- ekskavators, traktors, autokrāvējs;
- apsardzes kursi;
- šaujamoieroču atļauja.

Jelgava, «Pilsētas pasāža»

2. stāvs, 203. kab.
Tālrunis 3046100.

nniecība

rvju. Padienu tās pirms garā ceļa uz dienvi-

Autors foto

atliek
as, vē-
kas.

una -
ek uz-
drija
relēta-
tsaim-
ju pla-
to at-
gularu
išānu

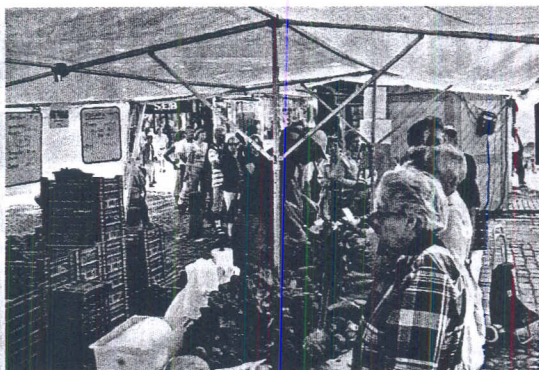
va.
n aug-
a bari-
du pie-
iecību,
(starp
risdes-
ju. Tās
es pla-
sagā-
1 divas
mā ie-
bā au-
ēta ag-
s neat-
datori-
ā dziv-
iem ti-
vidēji
ādi tu-
rojami

audzē-
i ir ļoti
a ir no
trkārt,
usi, ka,
pircē-
as tra-

Kādā ciematā vienā no trijām turienes baznīcām uzņēmīga kundze ierīkojusi mazu maizes un konditorejas izstrādājumu ceptuvīti. Tās produkciju iecienījuši vietējie iedzīvotāji un tūristi.

Reklāma

Vasterasas pilsētas rātslaukums sestdienās pārvēršas par zemnieku ražotās produkcijas tirgu. Pārdot drīkst vienīgi to, kas izaudzēts un iegūts vietējās saimniecībās. Cilvēki gatavi izstāvēt garas rindas, lai nopirktu dārzeņus, augļus, gaļu, zivis, sieru, maizi un daudz ko citu, kas audzēts bez ķīmijas piedevām.

Tirgus ziņas, Ls/kg

Kartupeļi 0,10 – 0,25; kļiploki 2,50 – 4; burkāni 0,20 – 0,40; sīpoli 0,40 – 0,60; loķi 3 – 4; skābenes 1 – 1,50; salāti 1 – 1,20; gurķi 0,05 – 0,35; tomāti 0,40 – 1; kabači 0,20 – 0,30; pulkāposti 0,30 – 0,35; kāposti 0,40 – 0,50; skābi kāposti 0,40 – 0,60; zirņi 2 – 2,50; paprika 0,80 – 1,20; cūku pupas 0,80 – 1; mārutku saknes 2 – 3; dilles, pētersīļi 2; redīsi 1,50; pupas 1; bietes 0,30; gaļenes (litrā) 1 – 1,20; āboli 0,20 – 0,50; bumbieri 0,35 – 0,40; biežpiens 1,50; medus 4 – 5 (litrā); ribiņas 1,40; karbonāde 3 – 3,50; cauraudzis 1,40 – 1,70; šķiņķis bez kauliem 2 – 2,80; speķis 0,50 – 1,20; cūku kauli 1; cūku kājas 0,80; maltā gaļa (cūka + liellops) 1,50 – 1,60.

6,76%

Nauda strādā, cilvēki smaida!

Rudens noguldījums

Mums ir labas ziņas. Teiksim tā – labākas nekā citiem! Līdz pat 28. septembrim Latvijas Krājbankas **Rudens noguldījumā** saņemiet īpaši augstus noguldījumu procentus:

līdz **6,76%** latos

līdz **6,06%** ASV dolāros

līdz **5,64%** eiro

Noguldot naudu **Online bankā** vai **Telefonbankā**, **Rudens noguldījuma** procentu likmes būs vēl augstākas.

Loģisks jautājums: kādēļ man būtu jānogulda nauda, saņemot **6,76%**, ja inflācija šobrīd gadā sasniedz 9%? Atbilde ir gan vienkārša, gan godīga: šī ir augstākā peļņa, kuru Latvijā iespējams garantēt. Vairums banku nesola vairāk par 6%. Mēs garantējam **6,76%**. Tas nozīmē, ka jūs tos saņemsiet, kaut vai zemestrīce.

Vai var peļņīt 9, 10, 15 procentus? Protams, var! Bet tad tā vairs nav garantētā peļņa. Jūsu nauda strādās citādāk. Jā, ir liela ticamība, ka peļņa būs. Bet ir arī iespēja, ka tās nebūs. Pasaulē var gadīties ekonomiskā krīze, kaut kur var sākties karš. Jēdziens „garantētā peļņa” ir tas, kas atšķir **6,76%** peļņu **Rudens noguldījumā** no varbūtējās peļņas citos ieguldījumos. Un cilvēki jūtas labi tad, kad viņu nauda ir drošībā un viņu peļņas procents ir garantēts.

Un vēl, pievienojoties **Rudens noguldījumam**, mēs jums bez maksas atvērsim norēķinu kontu, izgatavosim norēķinu karti, pieslēgsim **Online banku** un **Telefonbanku**, ar kuras palīdzību jūs varēsiet sekot līdzi savai peļņai 24 stundas diennakti.

Nauda strādā, cilvēki smaida!

ISO 9001:2000 sertificēta banka

"Uz tikšanos Latvijas Krājbankā – Tavā tuvākajā bankā!"

Informatīvais tālrunis 6 709 2020

www.krajbanka.lv

LATVIJAS KRĀJBANKA

Kā pareizi novākt kartupeļus

■ DĀRZENKOPĪBA

Šogad pārmitro apstākļu dēļ piemājas dārziņos labo ražu nopietni skar slimības, tādēļ šoreiz par to, kā novākt kartupeļu bumbuļus, lai tie pēc iespējas labāk glabātos.

Šoruden ir divi riska faktori. Pirmais – lakstu puve izplatījusies uz kartupeļu lakstiem pilnīgi visos mazdārziņos. Otrs gan atkarīgs no augsnes īpašībām, taču biežie nokrišņi radījuši situāciju, ka augsne daudzviet ir pārmitra, un strauji attīstās slapjā puve, tādēļ ar bumbuļu vākšanu nedrīkst

kavēties.

Tā kā nelielās platībās tehniku izmantot nav iespējams, atliek vien rokas darba rīki. Derēs dārza dakša ar platiem zariem, turpreti ar mēslu dakšas tievājiem zariem viegli caurdurt bumbuļus. Pavisam nepiemērota ir rokāmā lāpsta – ja kāds tupenis trāpīsies ceļā, neglābjami tiks sabojāts. Ir vēl tam domāti trīszaru vai divzaru kapji.

Noteikti jāizvēlas labs laiks. Tad jālūko, vai uz bumbuļiem nav lakstu puves pazīmju – sarkanbrūni, neregulāri plankumi. Tautā saka – rūdēšana, tos noteikti liek atsevišķi. Citas slimības, pie-

mēram, slapjo puvi, arī viegli pamani, jo tajā vietā tupenis mīksts un paspiežot izdalās smirdīga, gļotaina, dzeltenīgi brūna masa. Neliek arī bumbuļus, kuri vēl ārēji it kā cieti, bet ar nelielām baltām pūtītēm. Arī tie jau paspējuši inficēties. Bumbuļi var būt kraupaini, taču ne parastais, ne melnais kraupis tieši, izņemot izskatu, tos neietekmē.

Slimos kartupeļus pēc veselo novākšanas salasa un aprot bedrē, bet nekādā gadījumā neatstāj pušanai uz lauka.

Ja nav nekādas iespējas tupeņus apžāvēt pagrabiņā vai citā vietā, saliek pāris bumbuļu bie-

zumā izklaidus kaudzēs, lai saulē apžūst.

Ja pagrabs labi vēdināms, zemes pupas saber kastēs vai maisos. Ja ražu vāc no pārmitras augsnes, tā sākotnēji arī pagrabā jā-saber plānā 20 – 30 centimetru kārtā. Apžāvēt iespējams arī šķūnī, garāžā vai brīvā siltumnīcā. Gaismā gan kartupeļus drīkst turēt trīs četras dienas, jo vēlāk tie var kļūt zaļi un veidoties indīgais solanīns.

Vislabāk kartupeļus vākt 4., 12. – 15. septembrī.

Sagatavoja Māris Narvils, diplomēts agronoms